

Założenia Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie:

1. Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci, kreując relacje oparte na miłości i zrozumieniu.

2. Dezorganizacja rodziny skutkuje zaburzeniem ról wewnątrzrodzinnych, łamaniem reguł społecznie akceptowanych i pożądaných. Zachowania członków rodziny stają się niezgodny z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Sytuacja powyższa sprzyja występowaniu przemocy w rodzinie.

3. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem społecznie nieakceptowalnym, nie znajdującym usprawiedliwienia, a przeciwdziałanie temu zjawisku jest przedmiotem skoordynowanych działań zaradczych.

4. Lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zespół instytucji w środowisku lokalnym działających na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy, wraz z ich potencjałem kadrowym, kompetencyjnym, wiedzą i umiejętnościami, instrumentami pomocy i wsparcia, procedurami postępowania, zasobami rzeczowymi i finansowymi, wzajemnie ze sobą współpracujących w sposób skoordynowany.

Elementy lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie wraz z potencjałem organizacyjnym,
- b) zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin,
- c) instrumenty pomocowe i sieć wsparcia,
- d) zespół interdyscyplinarny,
- e) diagnoza zjawiska przemocy w środowisku lokalnym – skala problemu, mapa zasobów i potrzeb,
- f) Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Września.

Cele tworzenia i rozwijania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,
- b) wzrost skuteczności interwencji,
- c) wzbogacenie oferty pomocowej dla rodzin uwikłanych w przemoc,
- d) zintegrowanie działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie,
- e) wzrost wiedzy, kompetencji i umiejętności reagowania w sytuacji przemocy,

- f) zwiększenie świadomości społecznej w zakresie problematyki przemocy w rodzinie.

Zasoby gminy Września w zakresie przeciwdziałania przemocy w gminie Września:

Zasoby instytucjonalne Gminy:

- a) Pełnomocnik Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii,
- b) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Wrześni,
- c) Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni,
- d) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna we Wrześni,
- e) Powiatowa Komenda Policji we Wrześni,
- f) Straż Miejska we Wrześni,
- g) gminne placówki oświatowe,
- h) organizacje pozarządowe i instytucje kościelne,
- i) sołtysi i rady sołeckie.

Mocne strony:

- dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami,
- dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi i Kościołem Katolickim,
- pozytywne doświadczenia w zakresie współpracy z samorządem gminnym.

Słabe strony:

- niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy,
- brak systemu skutecznej profilaktyki przemocy w rodzinie w gminie,
- mało skuteczny system współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sąd, pomoc społeczna).

Zagrożenia:

- negatywne wzorce zachowań społecznych,
- zaburzone relacje w rodzinach,
- bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,

- słaba kondycja ekonomiczna rodzin,
- problemy alkoholowe członków rodzin,
- opóźnione reagowanie prawa w celu przeciwdziałania zjawiskom sprzyjającym przemocy np. kwestia „dopalaczy”.

Szanse:

- nowelizacja Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- większe możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na finansowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zwiększająca się świadomość społeczna na temat zjawiska przemoc w rodzinie,
- przychylność władz samorządowych i lokalnych mediów,
- gotowość do współpracy służb, instytucji i organizacji pozarządowych.

Kierunki działań:

1. Opracowanie gminnego programu u przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego.

PRZEMOC W RODZINIE – POSTAWY WOBEC STEREOTYPÓW*

Polacy w większości nie zgadzają się ze szkodliwymi stereotypami na temat przemocy w rodzinie, jednak niepokoi mimo wszystko stosunkowo wysoki poziom poparcia dla niektórych z nich. Wciąż pokutuje w społeczeństwie przekonanie, że ofiary przemocy akceptują swoją sytuację (49%), co może wpływać na obojętność wobec przypadków przemocy w rodzinie obserwowanych w otoczeniu.

Częstym jest zrzucanie na ofiary odpowiedzialności za doświadczaną przemoc – co czwarty respondent sądzi, że sprawca zaprzestanie przemocy, gdy nie będzie prowokowany (24%), tyle samo uważa, że strach przed poruszaniem pewnych problemów w rozmowie z mężem jest problemem żony.

Wciąż znaczna część społeczeństwa uważa za normalne podczas kłótni w rodzinie: obrażanie i wyzwiska (24%) oraz szarpanie i popychanie (18%). Powodem do niepokojów mogą być dopiero siniaki i rany na ciele ofiary (16%), a więc przemoc kojarzy się przede wszystkim z przemocą fizyczną.

Dość niska jest świadomość tego, jak może przejawiać się przemoc ekonomiczna – co trzeci Polak (34%) wydzielanie pieniędzy i kontrolowanie wydatków współmałżonka uważa za przejaw gospodarności.

Poparcie dla wszelkiego rodzaju stereotypów dotyczących przemocy – jej form i ofiar, wyraźnie wyższe od przeciętnego jest wśród osób po pięćdziesiątym roku życia, ludzi z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym oraz wśród mieszkańców wsi.

Mężczyźni częściej od kobiet zgadzają się obiegowymi opiniami dotyczącymi przemocy seksualnej, co znajduje swoje odzwierciedlenie w wynikach dotyczących częstszego występowania tego rodzaju zachowań wśród mężczyzn.

Stereotypy odrzucają najczęściej mieszkańcy dużych miast i osoby młode oraz ludzie z wyższym wykształceniem.

Stereotypy i opinie	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć
Zjawisko przemocy w rodzinie dotyczy różnych rodzin, a nie tylko środowisk patologicznych i z marginesu społecznego	90	8	2
Obrażanie partnera, wyzwiska to normalna rzecz, podczas sporu pomiędzy małżonkami	24	73	3
Wydzielanie pieniędzy i kontrolowanie wszystkich wydatków, to tylko przejaw gospodarności współmałżonka	34	60	6
Prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni ofiary przemocy w rodzinie	70	20	10
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują swoją sytuację	49	39	12
Istnieją okoliczności, które usprawiedliwiają przemoc w rodzinie	13	83	4
Rodzice mają prawo bić swoje dzieci	10	85	5
Ofiarom przemocy w rodzinie nie warto pomagać – i tak wrócą do sprawcy	11	84	5
Przemoc w rodzinie to wyolbrzymiony problem – kłótnie, rękoczynny zdarzają się w każdym domu	15	82	3
Gwałt w małżeństwie nie istnieje	15	79	6

POLACY WOBEC ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OPINIE OFIAR, SPRAWCÓW I ŚWIADKÓW**

O WYSTĘPOWANIU I OKOLICZNOŚCIACH WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE.

Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, październik 2007

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2010- 2015

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie obejmuje:

- I. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- II. Gminny Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Diagnoza problemu przemocy w gminie Września

Skala, formy i rodzaje przemocy, jak również zakres stereotypowych opinii o zjawisku, z którymi mamy do czynienia w naszej społeczności, nie różnią się od zaprezentowanych w dokumencie TNS OPOB z 2007 roku. Dane, uzyskane z Powiatowej Komendy Policji we Wrześni potwierdzają systematyczny, stały wzrost interwencji związanych z przemocą domową. W roku 2009 interweniujący policjanci założyli 150 Niebieskich Kart, które to dokumenty stosowane są w środowiskach, gdzie stosowana jest przemoc wobec domowników. Pracownicy socjalni założyli 50 Niebieskich Kart, które dokumentują interwencje OPS związane z przemocą, w środowisku klientów pomocy społecznej. W omawianej grupie osób korzystających ze wsparcia OPS, w 56 przypadkach pomoc socjalna, w tym: finansowa, rzeczowa, oraz poradnictwo uzasadniona była faktem wstępowania przemocy w rodzinie. Udział rodzin uprawnionych do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej z uwagi na przemoc wzrasta w tempie 20% w skali roku. Jest to więc zjawisko niepokojące. Należy nadmienić, iż rodziny ze zdiagnozowanym alkoholizmem stanowią osobną grupę klientów OPS w liczbie 77 środowisk, co oznacza, że liczba rodzin i związków „przemocowych” w skali roku przekracza 130 środowisk. Nie odpowiada to oczywiście skali zjawiska w naszej społeczności, ponieważ do liczby osób zwracających się o pomoc z uwagi na doznawaną przemoc, należy dodać klientów Punktu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Specjalistycznego Punktu Wspierania Rodziny, działającego przy OPS i Zespołu Interdyscyplinarnego działającego przy PCPR. W skali roku jest to ponad 300 osób. Ale nawet ta liczba środowisk z problemem przemocy (130 + 300), daleka jest od naszej lokalnej rzeczywistości.

Ocena możliwości i skuteczności działań lokalnych związanych z ograniczaniem przemocy w rodzinie rozpatrywana może być w kontekście poniższej analizy SWOT:

Mocne strony :

- silne więzi rodzinne,
- dobra współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z policją, szkołami, prokuraturą,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- wsparcie samorządu gminnego;

Słabe strony:

- brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych,
- brak specjalistów do pracy z rodziną,
- brak gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- brak synchronizacji działań służb wspomagających rodziny zagrożone przemocą,

- brak infrastruktury socjalnej gminy,
- ukrywanie problemu przemocy w rodzinie, unikanie bądź opóźnianie rozwiązania problemu przez osoby krzywdzone.

Szanse:

- zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową,
- wzrost kompetencji zawodowych lokalnej kadry służb socjalnych, oraz innych grup zawodowych zajmujących się problemem przemocy domowej,
- wsparcie otoczenia,
- zmiana stereotypów związanych z przemocą domową.

Zagrożenia:

- osamotnienie rodzin zagrożonych przemocą, brak umiejętności pozyskania wsparcia,
- brak akceptacji środowiska do ujawniania problemów przemocowych,
- problemy związane z uzależnieniami, w szczególności z alkoholizmem członków rodzin,
- brak regulacji prawnych, związanych ze stosowaniem Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy.

I. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Cel ogólny Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie:

Tworzenie warunków do skuteczniejszego przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Września.

Cele szczegółowe Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie:

1. Zmniejszanie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
2. Zwiększanie dostępności pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc,
3. Zwiększanie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
4. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania:

1. Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie:
  - monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
  - tworzenie bazy danych rodzin dotkniętych przemocą,
  - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.
2. Uwrażliwianie społeczności na zjawisko przemocy w rodzinie:
  - prowadzenie działalności edukacyjnej i profilaktycznej skierowanej do dzieci i młodzieży promującej rozwiązywanie konfliktów bez przemocy w świetlicach środowiskowych z elementami socjoterapii oraz zajęciach pozalekcyjnych,
  - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, stała edukacja środowiska lokalnego poprzez systematyczne umieszczanie ulotek, plakatów, broszur w miejscach publicznych

- i ogłoszeń w prasie lokalnej,
- prowadzenie szerokiej akcji medialnej dotyczącej uprawnień pokrzywdzonych oraz podejmowanych w tym zakresie działań,
  - promowanie zadań w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. Szkolenie osób zaangażowanych w system przemocą w rodzinie:
    - wypracowanie modelu interwencji i strategii postępowania w poszczególnych przypadkach.
  4. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie poprzez:
    - **działania uprzedzające**: diagnozujące, informacyjne, edukacyjne kierowane do ogółu społeczeństwa,
    - **działania interwencyjne**: opiekuńcze i terapeutyczne kierowane do ofiar przemocy w rodzinie,
    - inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
    - opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
    - wzmocnienie ochrony ofiar przemocy.
  5. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie, poprzez inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie:
    - **działania powstrzymujące** (wspierające): psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne,
    - **działania korekcyjno - edukacyjne** kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Adresaci Programu:

- a) ofiary przemocy w rodzinie, w tym:
  - dzieci,
  - współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
  - osoby starsze,
  - osoby niepełnosprawne
- b) sprawcy przemocy w rodzinie,
- c) świadkowie przemocy w rodzinie,
- d) przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy,
- e) społeczność lokalna

II. Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Cel ogólny Programu:

Skuteczna ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe Programu:

1. Kompleksowa pomoc rodzinom z problemem przemocy w których dochodzi do przemocy.
2. Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym w przezwyciężaniu problemów poprzez odtworzenie lub wzmocnienie jej funkcji.
3. Pomoc w diagnozowaniu problemów rodziny oraz określenia długofalowego planu pracy socjalnej.
4. Monitorowanie sytuacji rodzin, a w szczególności organizowanie współpracy służb zajmujących

się ochrona ofiar przemocy.

Działania:

1. Udzielanie pomocy ofiarom przemocy:

■ pomoc psychologiczna:

indywidualny kontakt z psychologiem mającym na celu:

- wsparcie w działaniu,
- edukację (poszerzanie wiedzy o zjawisku przemocy),
- terapię.

■ pomoc prawna:

poradnictwo prawne mające na celu:

- informowanie o możliwościach prawnego rozwiązania problemu,
- pomaganie w załatwieniu spraw urzędowych (sąd, policja, prokuratura).

■ pomoc socjalna realizowana przez OPS, organizacje pozarządowe, Kościół:

- informacja o możliwościach uzyskania różnorodnej pomocy,
- wnioskowanie o pomoc materialną,
- zabezpieczenie miejsca noclegowego (w zależności od indywidualnej sytuacji ofiary).

2. Inicjowanie grupowych form w systemie wsparcia:

■ zorganizowanie grup wsparcia dla ofiar przemocy w celu:

- motywowania do zmiany sytuacji,
- wspierania w działaniu,
- zmniejszania poczucia osamotnienia,
- udzielanie informacji z zakresu prawa i pomocy społecznej (spotkania z prawnikiem i pracownikiem socjalnym)
- zwiększanie wiedzy o zjawisku przemocy,

■ terapia grupowa ofiar przemocy (grupy o charakterze zamkniętym), w celu:

- zwiększanie świadomości i poczucia własnej wartości,
- rozwijanie umiejętności życiowych zwiększających niezależność (praca nad traumatycznymi doświadczeniami).

3. Zorganizowanie grupy wsparcia dla dzieci i młodzieży dotkniętych przemocą i będących świadkami przemocy, w celu:

- informowania o zjawisku przemocy w rodzinie,
- uczenia wyrażania emocji, rozładowywania agresji, napięć,
- uczenia konstruktywnego rozwiązywania konfliktów,
- kształtowania pozytywnego obrazu samego siebie.

4. Tworzenie warunków do powstania grupy samopomocowej osób dotkniętych przemocą, w szczególności kobiet, w celu:

- działania w środowisku lokalnym na rzecz ofiar przemocy,
- rozwiązywanie problemów emocjonalnych, społeczno – bytowych w oparciu o wspólne doświadczenie.

5. Prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia:

- a) Punkt Informacyjno - Konsultacyjny ds. Przemocy w Rodzinie, który pełni rolę wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,

- b) Specjalistyczny Punkt Wspierania Rodziny przy OPS,
- c) Gminne Świetlice Środowiskowe,

Adresaci Programu:

- a) ofiary przemocy w rodzinie, w tym:
  - dzieci,
  - współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
  - osoby starsze,
  - osoby niepełnosprawne,
- b) przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy,
- c) społeczność lokalna.

Przewidywane efekty i ocena prowadzonych działań w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy

- 1) pozytywna zmiana postaw społeczności wobec przemocy w rodzinie,
- 2) skuteczniejsze promowanie wartości rodzinnych,
- 3) lepsza edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie,
- 4) szersze promowanie stosowania metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- 5) zmniejszanie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy,
- 6) zwiększanie skuteczności i dostępności pomocy,
- 7) wzrost liczby placówek udzielających pomocy w środowisku lokalnym,
- 8) wzrost liczby osób profesjonalnie pomagającym ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
- 9) zwiększenie kompetencji osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- 10) spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie,
- 11) zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy.

Realizatorzy Programu:

- Urząd Miasta i Gminy Września
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Ośrodek Pomocy Społecznej we Wrześni
- Sąd Rejonowy we Wrześni
- Prokuratura we Wrześni
- Straż Miejska we Wrześni
- Powiatowa Komenda Policji we Wrześni
- Gminne placówki oświatowe
- Placówki służby zdrowia z terenu gminy Września
- Organizacje pozarządowe i Kościoł
- Społeczność lokalna

Finansowanie Programu:

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar

Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Września na lata 2010 – 2015 są:

1. Środki własne gminy:
  - a) pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
  - b) znajdujące się budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrześni,
2. Środki Wojewody Wielkopolskiego,
3. Środki UE.

Przewodnicząca Rady Miejskiej we Wrześni
/-/Bożena Nowacka